

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych
do spraw postępowań przed Europejskim
Trybunałem Praw Człowieka
Paweł Wierdak

Warszawa, 27 kwietnia 2026 r.

Sprawozdanie z posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka¹, które odbyło się w dniu 27 marca 2026 r.

Spotkaniu przewodniczył Pełnomocnik Ministra Spraw Zagranicznych ds. postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, Paweł Wierdak („Pełnomocnik”).

I. Informacja o bieżącej działalności Pełnomocnika.

1. Informacja nt. ostatecznych danych statystycznych za 2025 r.

Nowe skargi. W 2025 r., Europejski Trybunał Praw Człowieka („ETPC”, „Trybunał”) zakomunikował Rządowi **129 nowych skarg** wniesionych przeciwko Polsce. To o połowę mniej niż w 2024 r. (262) i ponad trzykrotnie mniej niż w 2023 r. (421). Niemniej ta niższa liczba nowych skarg została niejako zrównoważona bardzo dużą liczbą wskazań środków tymczasowych (114), które zawsze wymagają pilnego działania oraz szybkiego zebrania żądanych przez Trybunał informacji.

Niezmiennie największa liczba nowych skarg dotyczy problemu przewlekłości postępowań przygotowawczych i sądowych (104) – cywilnych (79) i karnych (21). 4 skargi dotyczyły też przewlekłości postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych.

Odnosnie do nowych zagadnień, które pojawiły się w zakomunikowanych w 2025 r. skargach, warto wskazać na grupę spraw *Kuczma p. Polsce*. Obejmuje ona sześć skarg dotyczących zarzutów naruszenia art. 6 ust. 1 (prawo do sądu), art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) i art. 13 (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka („Konwencja”) w związku z długotrwałą ekspozycją skarżących na kontakt ze skażeniami obecnymi w powietrzu i brakiem legitymacji do poddania kontroli sądowej aktów administracyjnych przyjmowanych przez samorządy lokalne (programy czystego powietrza).

Środki tymczasowe. W 2025 r. Trybunał zastosował środek tymczasowy w stosunku do Polski w 113 sprawach (przy czym w jednej sprawie środek został zastosowany - i uchylony - dwukrotnie, więc wskazanie środka tymczasowego w stosunku do Polski miało miejsce **114 razy**). Wszystkie te przypadki związane są z wejściem w życie przepisów o zawieszeniu prawa do wnioskowania o ochronę międzynarodową i zobowiązują Polskę do niewydalania cudzoziemca z terytorium RP.

Pełnomocnik poinformował, że na koniec 2025 r. 10 z ww. środków pozostawało w mocy. Pozostałe 104 jeszcze w 2025 r. zostały uchylone lub nie zostały przedłużone, a 10 kolejnych zostało uchylonych już w 2026 r. **Aktualnie żaden ze środków tymczasowych nałożonych w 2025 r. nie pozostaje w mocy.** Ponadto, w 2025 r. **Trybunał skreślił 100**

¹ Powołanego Zarządzeniem nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. z późniejszymi zmianami.

spraw, w których zastosowany został środek tymczasowy, z listy zawisłych spraw, a kolejne 8 skreślił już w 2026 r. Na chwilę obecną, żadna z nieskreślonych spraw nie została jeszcze zakomunikowana rządowi.

Nowe orzeczenia. W 2025 r. Trybunał wydał **98 orzeczeń** w sprawach polskich, w tym 17 wyroków (o połowę mniej niż w 2024 r.) i 81 decyzji.

W odniesieniu do decyzji:

- (i) 42 decyzje (rozstrzygające 114 skarg) zatwierdzały ugody;
- (ii) 20 decyzji (rozstrzygających 52 skargi) zatwierdzały deklarację jednostronną rządu;
- (iii) 12 decyzji (rozstrzygających 19 skarg) stwierdzały niedopuszczalność skargi, w tym: 4 - z uwagi na oczywistą bezzasadność skargi; 2 - z uwagi na niewykorzystanie krajowych środków odwoławczych; 2 - z powodu nadużycia prawa do skargi oraz po jednej decyzji z uwagi na niedopuszczalność *ratione materiae*, złożenie skargi bez zachowania terminu 6 miesięcy i z uwagi na oczywistą bezzasadność oraz przedwczesne złożenie skargi;
- (iv) 5 decyzji skreślały skargę z listy spraw z powodu zaprzestania popierania skargi przez skarżących;
- (v) 1 decyzja skreślała skargę z listy spraw z uwagi na załatwienie sprawy na poziomie krajowym;
- (vi) 1 decyzja skreślała skargę z listy spraw z uwagi na brak potrzeby dalszego badania sprawy.

Mając na uwadze powyższe, stosunek orzeczeń pozytywnych dla rządu (wygrane wyroki, decyzje o niedopuszczalności oraz decyzje o skreśleniu z listy z przyczyn formalnych) do negatywnych (wyroki przegrane, decyzje zatwierdzające ugody i deklaracje jednostronne) kształtował się w 2025 r. na poziomie 19 do 79.

Orzeczenia wykonane. W 2025 r. Komitet Ministrów RE zamknął nadzór nad wykonywaniem **43 orzeczeń** Trybunału, w tym 6 wyroków i 37 decyzji zatwierdzających ugody. Tym samym Polska znalazła się na **7 miejscu** wśród 46 państw członkowskich Rady Europy pod względem wykonanych orzeczeń. Polska odpowiada też za **4,5 %** wszystkich wykonanych w 2025 r. orzeczeń (łącznie wszystkie państwa RE wykonały 949 orzeczeń).

Sprawy w wykonywaniu. Liczba orzeczeń ETPC w sprawach polskich znajdujących się w procesie wykonywania wyniosła **162**, w tym 121 wyroków i 41 decyzji zatwierdzających ugody. Wśród 46 państw członkowskich Rady Europy Polska plasuje się na **9 miejscu** pod względem liczby spraw zawisłych w procedurze wykonywania przed Komitetem Ministrów RE i odpowiada za **4,2 %** wszystkich zawisłych spraw (162 z 3889).

Pełnomocnik wskazał, że z przytoczonych danych wynika, że w ramach całego systemu Rady Europy Polska nadal ma większy udział w wykonanych orzeczeniach niż tych pozostających w procesie wykonywania (4,5 % do 4,2 %).

Płatności. Pełnomocnik poinformował, że w 2025 r. Rząd RP wypłacił z tytułu słusznego zadośćuczynienia i zwrotu kosztów i wydatków zasądzonych przez ETPC skarżącym w sprawach polskich łączną kwotę **7 089 859,55 zł**.

2. Sprawy zakomunikowane Rządowi w I kwartale 2026 r.

Pełnomocnik poinformował, że zgodnie ze stanem na dzień 26 marca 2026 r., Trybunał zakomunikował Rządowi RP **94 nowe skargi** od początku 2026 r.

Analogicznie jak w latach poprzednich, większość nowych skarg dotyczy problemu przewlekłości postępowań przygotowawczych i sądowych – 66 nowych skarg, w tym 37 dotyczących przewlekłości postępowań cywilnych i 29 przewlekłości postępowań karnych. 13 nowych skarg dotyczy przewlekłości tymczasowego aresztowania. Dalszych 8 skarg dotyczy kontroli osobistych osób osadzonych oraz stosowania reżimu więźnia niebezpiecznego „N”. 5 skarg podnosi zarzuty z zakresu praworządności. Jedna nowa skarga dotyczy podwyższenia - z 25 na 30 lat - okresu, po którym osoba skazana na karę dożywotniego pozbawienia wolności może ubiegać się o warunkowe przedterminowe zwolnienie, m.in. w kontekście braku spójności linii orzeczniczej oraz potrzeby zagwarantowania skazanym tzw. „prawa do nadziei” na stabilnych zasadach, już w momencie orzekania o winie i karze (*Przybysz p. Polsce*). Jedna nowa skarga dotyczy zarzutu naruszenia prawa do swobody wypowiedzi w związku ze skazaniem skarżącego na karę grzywny za zniestawienie, przy czym skarżący formułuje także zarzut skazania go bez podstawy prawnej (art. 7 Konwencji), tj. nie na podstawie obowiązujących przepisów prawa ale na zasadzie analogii (*Podkulski p. Polsce*).

Odnosnie do **środków tymczasowych**, Pełnomocnik poinformował, że od początku 2026 r. Trybunał zastosował środek tymczasowy w stosunku do Polski w **6 przypadkach** (spadek w stosunku do poprzedniego kwartału o 10). We wszystkich Rząd zobowiązany został do niewydalania skarżących z terytorium RP.

Spośród zakomunikowanych w I kwartale 2026 r. środków tymczasowych tylko 2 pozostają w mocy. Pozostałe 4 zostały przez Trybunał uchylone lub nie zostały przedłużone, a w dwóch przypadkach Trybunał skreślił już sprawę z listy swoich spraw.

Dodatkowo, Pełnomocnik poinformował o **zastosowaniu środka tymczasowego w jednej sprawie przed Komitetem Praw Człowieka NZ**. Skarżącym jest cudzoziemiec, któremu odmówiono wjazdu na terytorium RP. Wcześniej bezskutecznie ubiegał się o zastosowanie środka tymczasowego przez ETPC.

3. Orzeczenia notyfikowane w I kwartale 2026 r.

Członkowie Zespołu, zostali poinformowani, że w I kwartale 2026 r. Trybunał notyfikował 16 orzeczeń w sprawach dotyczących Polski, w tym 2 wyroki i 14 decyzji, rozstrzygające łącznie 32 skargi.

- Spośród **14 decyzji**:
 - (i) 4 zatwierdzało ugodę (rozstrzygając łącznie 13 skarg) – 3 dot. przewlekłości postępowań cywilnych, jedna zaś zarzutów związanych z praworządnością;
 - (ii) 3 decyzje zatwierdzały deklaracje jednostronne (rozstrzygając 4 skargi) i dotyczyły przewlekłości postępowań (dwie - postępowań cywilnych, a jedna - postępowań karnych);
 - (iii) 7 decyzji (rozstrzygających 11 skarg) dotyczyło skreślenia sprawy z listy skarg – 5 z uwagi na zaprzestanie popierania ich przez skarżących i jedna z uwagi na rozstrzygnięcie sprawy na poziomie krajowym.
- **2 wyroki**:
 - (i) wyrok *Biliński p. Polsce* z dnia 15 stycznia 2026 r. (nieostateczny) stwierdzający naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji w zakresie dostępu do sądu z uwagi na brak kontroli przez sąd lub niezależny organ wykonujący funkcje sądowe decyzji o przeniesieniu skarżącego-sędziego pomiędzy dwoma wydziałami tego samego sądu, zajmującymi się różnymi dziedzinami prawa, wbrew jego woli. Trybunał

uznał, że odwołanie od decyzji o przeniesieniu do Krajowej Rady Sądownictwa nie mogło zostać uznane za taką niezależną kontrolę z uwagi na brak gwarancji niezależności KRS ukształtowanej ustawą z 2017 r.;

- (ii) wyrok *Morawiec p. Polsce* z dnia 5 lutego 2026 r. (nieostateczny), w którym Trybunał stwierdził, że uchylenie immunitetu skarżącej-sędzi i zawieszenie jej w czynnościach sędziowskich przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, która nie była „bezstronnym i niezawisłym sądem ustanowionym ustawą”, stanowiło naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji w zakresie dostępu do sądu. Ponadto charakter, czas trwania i liczne negatywne skutki zastosowanych wobec skarżącej środków stanowiły bezprawną ingerencję w jej życie prywatne (naruszenie art. 8), a dodatkowo środki te można uznać za strategię władz mającą na celu zastraszenie skarżącej i zniechęcenie innych sędziów do udziału w debacie publicznej nt. reform wymiaru sprawiedliwości (naruszenie art. 10).

4. Sprawy w procesie wykonywania.

Według stanu na dzień 26 marca 2026 r., w procesie wykonywania pod nadzorem Komitetu Ministrów Rady Europy znajdowało się **160 orzeczeń** w sprawach polskich, w tym 123 wyroki i 37 decyzji zatwierdzających ugodę.

Od początku 2026 r. Komitet Ministrów RE zamknął nadzór nad **8 orzeczeniami**.

5. Pozostałe informacje.

Projekt ustawy o wykonywaniu orzeczeń ETPC. Pełnomocnik poinformował, że projekt ustawy został w dniu 11 lutego 2026 r. przyjęty przez Radę Ministrów. Aktualnie znajduje się na etapie prac parlamentarnych. Dokumenty przygotowane w ramach rządowego procesu legislacyjnego dostępne są on-line pod numerem [UD177](#) (parlamentarny nr druku to [2271](#)).

Posiedzenie Podkomisji stałej ds. wykonywania przez Polskę wyroków ETPC oraz wyroków TSUE z udziałem Pełnomocnika. 12 lutego 2026 r. projekt ustawy o wykonywaniu orzeczeń ETPC był przedmiotem dyskusji podczas posiedzenia sejmowej Podkomisji stałej ds. wykonywania przez Polskę wyroków ETPC oraz wyroków TSUE. Wzięli w nim udział liczni przedstawiciele samorządów zawodowych prawników mający doświadczenie w reprezentowaniu skarżących przed Trybunałem, a także przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego – w większości wcześniej aktywnie zaangażowani w proces legislacyjny w ramach konsultacji publicznych. Stronę rządową reprezentowali przedstawiciele Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwa Sprawiedliwości.

Posiedzenie Komisji Praw Człowieka i Praworządności Senatu RP z udziałem Pełnomocnika. 17 marca 2026 r. na posiedzeniu Komisji Praw Człowieka i Praworządności Senatu RP rozpatrzony został *Raport z wykonywania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przez Polskę za 2024 r.* Raport został przedstawiony przez Podsekretarza Stanu w MSZ Artura Harazima. Obecni byli także przedstawiciele społeczeństwa obywatelskiego z Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Fundacji Panoptikon.

Prace Komitetu Sterującego ds. Praw Człowieka RE dot. wyzwań związanych z migracją. Pełnomocnik poinformował, że od stycznia do marca 2026 r. odbyły się trzy nadzwyczajne posiedzenia Komitetu Sterującego ds. Praw Człowieka RE (CDDH-EXTRA), podczas których opracowane zostały elementy przyszłej Deklaracji politycznej dot. zobowiązań państw-stron Konwencji w kontekście współczesnych wyzwań, jakie stwarza zarówno nielegalna migracja, jak i sytuacja cudzoziemców skazanych za poważne przestępstwa, przy jednoczesnym uwzględnieniu fundamentalnej odpowiedzialności rządów za zapewnienie

bezpieczeństwa narodowego i bezpieczeństwa publicznego. Deklaracja ma zostać przyjęta w maju 2026 r. podczas spotkania Komitetu Ministrów RE na szczeblu ministerialnym, które odbędzie się w Kiszyniowie. Jej ostateczny kształt zostanie ustalony przez Komitet Ministrów na podstawie propozycji przygotowanych przez CDDH-EXTRA. Za poważne wyzwania dla państw w obszarze migracji CDDH-EXTRA uznał m.in.: (i) wydalanie cudzoziemców skazanych za poważne przestępstwa oraz ekstradycje cudzoziemców, a w tym zakresie - kwestie objęte art. 3 i 8 Konwencji; (ii) instrumentalizację migracji (kwestia szczególnie ważna dla Polski, państw bałtyckich i Finlandii); (iii) masowe napływy migrantów drogą lądową i morską; (iv) innowacyjne rozwiązania dotyczące migracji oraz (v) procesy podejmowania decyzji w sprawach migracyjnych.

II. Informacja nt. ostatniego posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconego nadzorowi nad wykonywaniem wyroków ETPC.

Zastępczyni Pełnomocnika ds. koordynacji wykonywania orzeczeń ETPC poinformowała, że w agendzie posiedzenia Komitetu Ministrów RE poświęconemu nadzorowi nad wykonywaniem wyroków Trybunału, które odbyło się w dniach 9-11 marca 2026 r. w Strasburgu, znalazły się 4 polskie wyroki dotyczące różnych aspektów związanych z dostępem do procedury przerywania ciąży (*Tysiǫc p. Polsce, R.R. p. Polsce, P. i S. p. Polsce* oraz *M.L. p. Polsce*). W sprawach została przeprowadzona wspólna debata, w której działania władz przedstawiła Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia Katarzyna Kacperczyk. W debacie wzięło udział 19 państw (w tym 8 w ramach wspólnego wystąpienia).

Po debacie Komitet przyjął decyzję, w której podkreślił m.in.:

- pozytywne skutki upowszechnienia wytycznych dla szpitali i nowelizacji zarządzenia wprowadzającego bezwzględne zobowiązanie wykonania świadczenia terminacji ciąży w miejscu wykonywania świadczeń, na które wskazują dane o podwojeniu liczby aborcji w 2024 r. w stosunku do 2023 r. i brak nowych zgłoszeń o odmowie wykonania aborcji z uwagi na powołanie się na „klauzulę sumienia”;
- konieczność dalszego śledzenia realizacji wytycznych i szybkiego reagowania w przypadku wykrycia jakichkolwiek nieprawidłowości, w tym poprzez stosowanie kar za nieprawidłową realizację umów z NFZ;
- konieczność przedstawienia dodatkowej informacji w celu potwierdzenia, że brak przeprowadzonych aborcji w 2024 r. w województwie świętokrzyskim nie wynikał z braku szpitali, w których takie świadczenie mogłoby zostać zrealizowane;
- potrzebę przygotowania prostej i jasnej informacji dla kobiet nt. dostępu do legalnej aborcji oraz jej szerokiego rozpowszechnienia;
- konieczność dalszego monitorowania przez NFZ poprawności realizowania przez szpitale umów w zakresie świadczenia terminacji ciąży, a także śledzenie ujawnionych wcześniej przypadków odmowy świadczenia i podjętych działań następczych;
- rozczarowanie brakiem postępów w przyjęciu poselskiego projektu ustawy o bezpiecznym przerywaniu ciąży, który zawiera propozycje poprawy procedury sprzeciwu od opinii lekarza i wezwał do zintensyfikowania wysiłków w tym zakresie;
- fakt ponownego wezwania władz do przedstawienia analizy praktyki wystawiania zaświadczeń o pochodzeniu ciąży z czynu zabronionego i informacji nt. tego, jak ofiary przestępstw seksualnych są informowane przez prokuraturę i policję nt. prawa do przerwania ciąży pochodzącej z czynu zabronionego;

- potrzebę szybkiego opracowania środków mających na celu usunięcie skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r. dla dostępności procedury przerwania ciąży z uwagi na poważne wady rozwojowe płodu – by w ten sposób odpowiedzieć na zastrzeżenia wskazane przez ETPC w wyroku *M.L. p. Polsce*.

Komitet zwrócił się o przedstawienie uzupełnionej informacji ws. realizacji omawianych wyroków do końca 2026 r. oraz zapowiedział ponowne badanie spraw w 2027 r.

III. Informacja właściwych resortów i innych podmiotów nt. postępów w realizacji poszczególnych orzeczeń ETPC oraz dyskusja tematyczna.

- Informacja nt. wykonywania wyroku *Potomski i Potomska p. Polsce* (skarga nr 33949/05, wyrok z dnia 29 marca 2011 r.).

Pełnomocnik przypomniał, że sprawa *Potomski i Potomska p. Polsce* dotyczyła braku możliwości uzyskania przez skarżących wywłaszczenia za adekwatnym odszkodowaniem należącej do nich działki, na której znajduje się cmentarz żydowski wpisany na listę zabytków, co uniemożliwiło skarżącym korzystanie z niej (naruszenie art. 1 Protokołu nr 1).

Pełnomocnik podkreślił, że do wykonania pozostały jedynie środki generalne, które wydają się wymagać stosunkowo nieskomplikowanych działań. Konieczne jest wprowadzenie przepisów zobowiązujących państwo do wywłaszczenia za adekwatnym odszkodowaniem nieruchomości, na której posadowiony jest zabytek wpisany do rejestru. Przypomniał o dyskusji z przedstawicielami Departamentu Wykonywania Wyroków ETPC Rady Europy (DWW) w październiku 2024 r. podczas ich wizyty w Polsce, na której wyrażona została preferencja dla mniejszej nowelizacji, dotyczącej tylko kwestii objętej omawianym wyrokiem (w przeciwieństwie do kompleksowej nowelizacji problematyki ochrony zabytków) i umożliwiającej jego szybsze wykonanie.

Dodatkowo, na początku 2026 r. DWW skierował do Pełnomocnika pismo z informacją, że brak szybkiego podjęcia skutecznych działań w zakresie wykonania wyroku może prowadzić do uznania przez Komitet Ministrów RE za konieczne objęcie sprawy wzmocnionym nadzorem. Oznaczać to będzie umieszczenie sprawy w agendzie posiedzeń Komitetu i przyjmowanie decyzji oceniającej stan realizacji zobowiązań wynikających z wyroku.

Pełnomocnik podkreślił, że nowelizacja ustawy o ochronie zabytków mająca na celu wykonanie wyroku ws. Potomskich, powinna uwzględniać możliwość wywłaszczenia za odpowiednim odszkodowaniem także zabytku innego niż zabytkowy cmentarz. Wskazał, że jest to szczególnie istotne w kontekście zakomunikowanej niedawno przez Trybunał nowej, podobnej skargi – *Detko p. Polsce*, dotyczącej odmowy wykupu przez władze lokalne nieruchomości skarżącego (kamienicy), która została wpisana jako dobro kultury na listę zabytków ok. 9 miesięcy po dacie zakupu, a także braku legitymacji skarżącego do zainicjowania postępowania ws. wywłaszczenia jego nieruchomości. Trybunał w komunikacji tej skargi wyraźnie powołał się na wyrok ws. Potomskich.

Przedstawicielka Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego poinformowała, że w MKiDN od 2025 r. trwają intensywne prace w omawianym zakresie. Powołany został zespół ds. dużej nowelizacji ustawy o ochronie zabytków, jednak mając na uwadze uwagi DWW i konieczność priorytetowego zajęcia się sprawą wykonania wyroku ws. Potomskich, zdecydowano o utworzeniu podgrupy tego zespołu celem zajęcia się wyłącznie kwestią wprowadzenia prawa do kompensacji w przypadkach szczególnie dotkliwego ograniczenia prawa własności (dotyczącego nie tylko nieruchomości w postaci cmentarza, ale obejmującej szerszy zakres). Podgrupa dąży do doprecyzowania procedur i terminów we wszystkich trudnych sprawach, wymagających zachowania właściwej równowagi między interesem publicznym a prawem własności.

Zespół zakłada przygotowanie gotowych przepisów wraz z uzasadnieniem i OSR oraz uzyskanie wpisu do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów w II kwartale 2026 r.

Przedstawicielka MKiDN wskazała ponadto, że z uwagi na konieczność podjęcia pilnych działań zmierzających do wykonania wyroku, kwestie finansowe związane z wdrożeniem ustawy traktowane są jako odrębny proces, który zostanie omówiony na późniejszym etapie w ramach uzgodnień z Ministerstwem Finansów. Aktualnie priorytetem pozostaje opracowanie dobrych przepisów, które pomogą w wykonaniu omawianego wyroku.

MKiDN zobowiązało się do przekazania na piśmie szczegółowych informacji dotyczących zakresu prac zespołu i jego podgrupy, założeń projektowanych zmian i harmonogramu prac. Wyczerpująca informacja w tym zakresie może zostać uznana przez Komitet Ministrów RE za wystarczającą do utrzymania standardowej procedury nadzoru nad wykonywaniem wyroku *Potomski i Potomska p. Polsce*.

- **Informacja w sprawie wykonania wyroku w sprawie *Friedrich i inni p. Polsce* (skarga nr 25344/20 i inne, wyrok z dnia 20 czerwca 2024 r.) oraz dyskusja tematyczna nt. standardów ochrony praw człowieka osób faktycznie zatrzymanych w celu przeprowadzenia określonych czynności, którym nie zostały postawione zarzuty.**

Pełnomocnik przypomniał, że sprawa *Friedrich i inni p. Polsce* dotyczyła zatrzymania we wrześniu 2019 r. osiemnastu osób - szesnastu aktywistów Greenpeace i dwóch dziennikarzy - przez funkcjonariuszy Straży Granicznej na pokładzie statku Rainbow Warrior w trakcie pokojowej manifestacji, podczas której statek skarżących zablokował wejście do portu węglowego w Gdańsku, co miało na celu zachęcenie do szybkiego przejścia z paliw kopalnych na źródła odnawialne.

W wyroku w niniejszej sprawie Trybunał stwierdził naruszenie art. 5 ust. 1 i 2 Konwencji w związku z pozbawieniem wolności skarżących, uznając prowadzone przez SG czynności mające na celu ustalenie ich tożsamości za *de facto* zatrzymanie bez zapewnienia skarżącym praw przysługujących zatrzymanym. ETPC uznał, że Rząd nie wykazał, że cały kilkugodzinny okres faktycznego zatrzymania skarżących był niezbędny do weryfikacji ich tożsamości. Ponadto Trybunał stwierdził naruszenie art. 5 ust. 1 Konwencji w odniesieniu do pierwszej dwójki skarżących w związku z zatrzymaniem ich za zachowanie, które nie mogło być uznane za czyn zabroniony w świetle prawa krajowego. W omawianej sprawie Trybunał stwierdził także naruszenie art. 10 Konwencji.

Pełnomocnik zwrócił uwagę, że wyrok w sprawie *Friedrich i inni* wpisuje się w szerszy problem faktycznych zatrzymań w celu przeprowadzenia czynności identyfikacyjnych lub nieformalnego rozpytania, który Trybunał skrytykował już w kilku orzeczeniach (*Friedrich i inni p. Polsce*, *Siedlecka p. Polsce* oraz *Lalik p. Polsce*). Jednocześnie przypomniał, że w dniu 13 marca 2026 r. Prezydent RP zawetował nowelizację k.p.k. z dnia 27 lutego 2026 r., która zawierała ważną dla omawianego problemu zmianę mającą na celu wzmocnienie ochrony praw osób faktycznie zatrzymanych. W związku z tym zaproponował połączenie omówienia wyroku ws. *Friedrich i inni* z dyskusją problemową na ten temat.

Pełnomocnik Komendanta Głównego Straży Granicznej ds. Ochrony Praw Człowieka przekazała, że w wyniku analizy wyroku ws. *Friedrich i inni* oraz oceny *post factum* KGSG uznała, że nieprawidłowości wynikały przede wszystkim z braku skutecznej komunikacji między funkcjonariuszami, niewłaściwej oceny czynności w zakresie uznania ich za zatrzymanie oraz niedostatecznego udokumentowania podjętych czynności. W związku z tym w KGSG podjęte zostały działania w celu wypracowania właściwego trybu postępowania, usprawnienia koordynacji i prawidłowego rozpoznawania sytuacji wymagających podjęcia odpowiednich czynności, w celu uniknięcia podobnych naruszeń.

Poinformowała, że wydanie wyroku zbiegło się w czasie z wyodrębnieniem w KGSG istotnej w świetle omawianej sprawy komórki właściwej w sprawach nadzoru, koordynowania i prowadzenia działań edukacyjnych oraz szkoleniowych dla pionu zabezpieczenia działań (Biuro Zabezpieczenia Działania). KGSG zobowiązała się też do opracowania trybu postępowania w przypadku konieczności wejścia do miejsc trudno dostępnych – czynności tych dokonywać będą oficerowie pionu zabezpieczenia działań, a nie oficerowie śledczy. Ponadto zwróciła uwagę na działania upowszechniające, w tym na rozesłanie w lutym 2025 r. wytycznych KGSG nt. różnic pomiędzy ograniczeniem wolności a pozbawieniem wolności.

Odnosząc się do podnoszonych przez organizacje pozarządowe zarzutów braku podstaw w polskim prawie dla zatrzymania w celu weryfikacji tożsamości oraz niedostatecznego pociągania do odpowiedzialności funkcjonariuszy, m.in. z uwagi na brak identyfikatorów na mundurach, przedstawicielka KGSG podkreśliła, że istotą omawianego problemu jest konieczność właściwego rozgraniczenia momentu ograniczenia wolności od pozbawienia wolności i właściwego jego udokumentowania, bowiem do samego ograniczenia wolności dochodzi w każdej sytuacji, w której konieczne jest zapewnienie dyspozycyjności danej osoby do wykonania pewnej czynności (np. w przypadku kontroli drogowej). Odnośnie do identyfikacji funkcjonariuszy podkreśliła, że brak znaków identyfikacyjnych na mundurach nie oznacza braku możliwości identyfikacji danego funkcjonariusza.

Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka zgodziła się, że wylegitymowanie nie można utożsamiać z zatrzymaniem. Wskazała, że legitymowanie jest jednym z podstawowych i powszechnie stosowanych uprawnień policji. Może być jednak realizowane wyłącznie w uzasadnionych okolicznościach, przy czym ich katalog nie jest zamknięty i obejmuje szeroki zakres sytuacji, w tym te, które nie wymagają formalnego zatrzymania. Zgodziła się, że czynność ta powinna być realizowana bez zbędnej zwłoki, zgodnie ze standardem z wyroku *Siedlecka p. Polsce*, w którym ETPC uznał, że okres 2 godzin nie był niezbędny do ustalenia tożsamości. Wskazała również na zasadność wdrożenia działań upowszechniających i szkoleniowych. Funkcjonariusze policji już teraz są szkoleni, że uprawnienie do wylegitymowania nie daje podstaw do prowadzenia nadmiernych czynności.

Odnośnie do odpowiedzialności funkcjonariuszy i możliwości ich identyfikacji wskazała, że KGP stosuje stosowne oznakowanie (np. oznaczenia na kaskach), a w sytuacji nieprawidłowego lub nadmiernego działania przy legitymowaniu istnieje możliwość wniesienia skargi na zachowanie konkretnego funkcjonariusza.

Z kolei przedstawiciel Biura Rzecznika Praw Obywatelskich podkreślił, że należy rozróżnić kontrolę osobistą od samej weryfikacji tożsamości - kontrola może mieć szerszy zakres niż tylko identyfikacja osoby (np. kontroli drogowej podlega nie tylko kierowca, ale też samochód). Podkreślił, że każda czynność weryfikacyjna powinna posiadać wyraźną podstawę prawną. Określenie sytuacji, w których weryfikacja jest dopuszczalna, doprecyzowanie jej celu i zakresu byłoby urzeczywistnieniem praw osoby jej podlegającej. Takie uregulowanie wzmocniłoby spójność praktyki oraz bezpieczeństwo prawne obywateli. Odnośnie do kwestii znaków identyfikacyjnych na mundurach funkcjonariuszy, przedstawiciel BRPO zwrócił uwagę, że nie wydaje się to być nadmiernym standardem. Ponadto jest to czynnik zmniejszający napięcie społeczne, ponieważ obywatel będzie zachowywał się inaczej w interakcji z wyraźnie oznaczonym funkcjonariuszem.

Przechodząc do kwestii wzmocnienia praw osób zatrzymanych w kontekście wyroku *Lalik p. Polsce*, Pełnomocnik zwrócił się do przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości z pytaniem o aktualną strategię wykonania tego wyroku po wecie Prezydenta RP dla nowelizacji k.p.k.

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości odpowiedział, że rozważane są inne warianty legislacyjne, które mogłyby wykonać ten wyrok, jednak jest zbyt wcześnie, aby mówić o konkretnej strategii legislacyjnej. Jednocześnie wskazał, że w przypadku wyroku *Siedlecka p. Polsce* do błędnej kwalifikacji zdarzenia jako niebędącego zatrzymaniem doszło na etapie postępowania sądowego. Zatem w przypadku dokonania prawidłowej oceny przez sąd, sytuacja mogłaby zostać skorygowana na poziomie krajowym bez konieczności kierowania skargi do ETPC. To wskazuje na zasadność rozważenia działań szkoleniowych w tym zakresie, w celu ograniczenia podobnych nieścisłości w przyszłości.

W tym kontekście przedstawiciel Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury poinformował, że aktualnie toczą się we współpracy z MS i DWW prace nad harmonogramem szkoleń na 2027 r. Celem jest zidentyfikowanie zagadnień kluczowych z zakresu standardów wynikających z orzecznictwa ETPC. Pełnomocnik zaoferował, że w razie potrzeby również może przedstawić sugestie zagadnień do szkoleń.

IV. Informacja na temat dobrych praktyk w zakresie wykonywania wyroków, stosowania i upowszechniania standardów wynikających z EKPC i orzecznictwa ETPC

Przedstawiciel Biura Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji Kancelarii Sejmu wskazał na funkcjonującą od kilku miesięcy praktykę dołączania do Oceny Skutków Regulacji poselskich projektów ustaw punktu dotyczącego zgodności projektowanej regulacji z Europejską Konwencją Praw Człowieka. Praktyka ta ma walor edukacyjny i upowszechniający wiedzę o Konwencji wśród posłów.

Przedstawiciel Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego poinformował, że jest już dostępny nowy komentarz orzecznicy do Konwencji za 2024 r., w którym uwzględniono również uwagi odnośnie do potrzebnych zmian w zakresie praktyki sądowniczej lub potrzebnych zmian legislacyjnych. Praktyka ta uwrażliwia sądy, na standardy, które powinny być brane pod uwagę przy wydawaniu orzeczeń.

Paweł Wierdak
Pełnomocnik Ministra

**Uczestnicy posiedzenia Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
w dniu 27 marca 2026 r.**

Przewodniczący Zespołu	Paweł Wierdak , Pełnomocnik MSZ ds. postępowań przed ETPC, Dyrektor Departamentu Prawno-Traktatowego
Sekretarz Zespołu	Marta Kaczmarska , Zastępca Pełnomocnika MSZ ds. koordynacji wykonywania wyroków ETPC
MSZ	Maria Wejs-Domżańska , Zastępca Pełnomocnika MSZ ds. postępowań przed ETPC, Zastępca Dyrektora DPT Dorota Lutostańska , Departament Prawa UE Alicja Bijak , DPT Magdalena Borowska , DPT Anna Dużyńska-Pucha , DPT Ewelina Filipek , DPT Katarzyna Gałka , DPT Agata Pieńkosz , DPT Patrycja Kowalczyk , stażystka, DPT Jakub Rosa , praktykant, DPT
Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	Jakub Cygan , Departament Bezpieczeństwa Narodowego Remigiusz Jendrych , Departament Oceny Skutków Regulacji i Analiz Renata Sieradzka , Departament Prawny
Kancelaria Sejmu RP	Bartosz Pawłowski , Biuro Ekspertyz i Oceny Skutków Regulacji
Ministerstwo Aktywów Państwowych	Sylvia Porożyńska , Departament Prawny
Ministerstwo Finansów	Andrzej Statek , Departament Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej	Katarzyna Lenart , Departament Prawny
Ministerstwo Klimatu i Środowiska	Ewa Florkiewicz , Departament Prawny Michał Kobyliński , Departament Prawny
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Zenon Dziadoń , Departament Legislacji Agata Kurdziel , Departament Ochrony Zabytków Adrian Napiórkowski , Departament Ochrony Zabytków
Ministerstwo Obrony Narodowej	Aneta Ślusarczyk , Departament Wojskowych Spraw Zagranicznych
Ministerstwo Rozwoju i Technologii	Jacek Marcinkowski , Departament Prawny Ernest Nasternak , Departament Prawny
Ministerstwo Sportu i Turystyki	Maciej Pielą , Departament Prawny
Ministerstwo Sprawiedliwości	Anna Sporczyk-Popielarczyk , Departament Współpracy Międzynarodowej i Praw Człowieka Paweł Szponar , DWMPC
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji	Małgorzata Milewska , Departament Spraw Międzynarodowych i Migracji Karol Wartacz , Departament Administracji Publicznej
Ministerstwo Zdrowia	Ewelina Baka , Departament Współpracy Międzynarodowej
Naczelny Sąd Administracyjny	Anna Chmielarz-Grochal , Kancelaria Prezesa NSA Adrianna Szypszak , Kancelaria Prezesa NSA

Sąd Najwyższy	Arkadiusz Lach , Biuro Studiów i Analiz
Trybunał Konstytucyjny	Anna Pudło-Jarek , Zespół Orzecznictwa
Prokuratura Krajowa	Barbara Rzuchowska , Biuro Współpracy Międzynarodowej
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich	Marek Chochowski , Zastępca Dyrektora Zespołu Prawa Konstytucyjnego, Międzynarodowego i Europejskiego
Centralny Zarząd Służby Więziennej	Kacper Suwiński , Biuro Dyrektora Generalnego, Pełnomocnik DG Służby Więziennej ds. Ochrony Praw Człowieka i Równego Traktowania
Komenda Główna Policji	Anna Maj-Wydra , Gabinet Komendanta Głównego Policji, Pełnomocnik KGP ds. Ochrony Praw Człowieka Wojciech Stępień , Gabinet Komendanta Głównego Policji
Komenda Główna Straży Granicznej	Iwona Przybyłowicz , Pełnomocnik Komendanta Głównego SG ds. Ochrony Praw Człowieka Marcin Morawski , Biuro Zabezpieczenia Działań Komendy Głównej Straży Granicznej
Krajowa Rada Sądownictwa	Rafał Michalczewski , Wydział Spraw Międzynarodowych
Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury	Tomasz Połuszny
Rządowe Centrum Legislacji	Agnieszka Łyszkowska , Departament Prawny i Kształcenia
Urząd do spraw Cudzoziemców	Robert Wróbel , Biuro Szefa Urzędu